

SUMMARIUM.

unde ufucapto servo ufucapiuntur & ipsæ incipiunt que debentur domino, qui se vum ufucapit, & desinunt debentur ei, cui ante ufucapionem præstabantur; operæ enim veluti societate quadam servo conjunguntur, si per ufucapionem servus mutat dominium; ergo ei domino deinceps debet præstare operas, non alii. At ufucapto servo, hoc est acquisito dominio, & acquisita proprietate servi per ufucapionem, usufructus non amittitur, quia servo non cohæret, fructuario cohæret, & nulla societate usufructus proprietati conjungitur, ut ibidem probat, & versicul. præcedenti, veram assignat discriminis rationem. Quare scilicet operarum legatum, mortuo eo, cui legata sunt, ad hæredem transmittitur; usufructus vero legatum cum persona legatarii finiatur? & dicit, quod usufructus perimitur morte fructuarii, quia personæ ejus cohæret, quia animæ ejus cohæret, & ideo cum anima ejus vitali perimitur, l. 3. §. ult. ff. quibus modis usufructus amittatur, l. penult. C. de usufructu: & in usufructu perpetuo persona illa spectatur utentis fruentis, quæ si definit spectari posse, nec ulterius etiam usufructus spectabitur, aut ullus superesse existimabitur: Operæ autem, ut superius diximus non cohærent personæ ejus, cui debentur, sed personæ servi; quandiu igitur is servus manet, manent & operæ, quas debet, & debentur legatario, vel hæredi ejus.

17 Ultimo tandem constituendum est dubium esse, an usufructus, qui in servis & jumentis constitui potest, ut inquit Justinianus in dicto §. constituitur, sit proprius, an vero quasi, vel fictus usufructus. Et in his rebus proprium constitui usufructum, aperte indicat Justinianus ibi. dicit enim: Quod usufructus non tantum constituitur in fundo, & ædibus, verum etiam in servis, & jumentis, & cæteris rebus, quæ ipso usu consumuntur. Et sic ponit ut diversa, servos, & jumenta, ab his rebus, quæ usu consumuntur: & in eum sensum accipiunt illum textum Angelus Aretinus ibi. Panormitanus, & Cardinalis n. 3. & Imola n. 24. in c. ultimo, de pignori-bus. Socinus in cons. 9. colum. 2. lib. 4. & jvari potest per textum in l. lex qua viros, C. de administratione tutorum, prout eum recte inducit, & novissime Petr. Ricciardus ad dictum §. constituitur, Institut. de usufructu, n. 6. fol. mibi 133. Et tamen videtur, quod imò talis usufructus sit improprius & fictus, cum servi, & jumenta ipso usu consumantur, & corrumpantur; & sic deberet Justinianus enumerare illa inter res, quæ usu ipso consumuntur. Sed responderi potest, quod quamvis servi, & jumenta, sicut cætera omnia, quæ sunt in his inferioribus, tanquam corruptibilia tempore consumantur; usu tamen consumi non dicuntur: ideo in eis recte potest constitui usufructus proprius, quamvis contrarium sentiat, sed non recte, Arias Pinellus 2. part. l. 1. C. de bonis maternis, in finalibus verbis. Ideo autem usu consumi videri negamus, quod propriè illæ dicuntur res, quæ servando servari nequeunt, quæ in naturali sua bonitate non possunt ultra triennium servari, quin tempore corrumpantur, ut sunt vinum, frumentum, oleum, & similia, Glossa in l. 1. C. adversus ufucapionem, & Communis ex Antonio Gomezio tomo 2. variar. cap. 14. n. 13. Octavio Simoncello de decretis, lib. 3. tit. 8. inspectione 7. n. 51. fol. 399. Cæterum servi, & jumenta regulariter per triennium non corrumpuntur; ergo dici possunt de rebus, quæ usu non consumuntur, ut advertit Ricciardus, ubi supra, n. 6. in fine.

CAPUT LI.

Vestimentorum an verus, & proprius, an quasi, vel fictus usufructus sit? ubi proponitur difficultas l. 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu. Quorundam interpretationes confutantur, & novè, & verè explicatur ille textus.

Unde

- 1 Usufructus qualiter in vestimentis constitui possit per totum caput.
- 2 L. sed et si quid, 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu, difficultas proponitur, & interpretatio glossa in §. constituitur, de usufructu, damnatur.
- 3 Glossa solutio in d. §. & si vestimentorum, confutata.
- 4 Jafonis intellectus in superiori difficultate conjunctus.
- 5 Textus in d. §. & si vestimentorum, novè, & verè explicatus.
- 6 Usufructuarius vestimentorum, utrum illa locare possit?

IN vestimentis etiam constitui posse usufructum, inquit Justinianus in dicto §. constituitur, Institut. de usufructu. Ita tamen, quod talis usufructus non sit propriè & verè, sed fictè, aut quasi, & autoritate Senatusconsulti introductus, propterea, quod vestimenta inter res numerantur, quæ usu ipso consumuntur, vel in quibus usufructus propriè constitui non potest, ex sententia Justiniani ibidem: quæ difficultatem habere videtur, per textum in l. sed & si quid, 19. §. & si vestimentorum, ff. de usufructu. Audiamus Ulpianum sic dicentem: Et si vestimentorum usufructus legatus sit, non sicut quantitatis usufructus legatur: dicendum est, ita uti eum debere, ne abutatur, nec tamen locaturum: quia vir bonus ita non uteretur. Proinde, & si scenica vestis usufructus legeatur, vel annulli aurei, vel alterius apparatus: alibi quam in scena non utetur. Sed an & locare possit, videndum est. Et prout locaturum, & licet testator commodare, non locare fuerit solutus, tamen ipsum fructuarii locaturum tam scenicam, quam funebrem vestem. Ex his verbis aperte videtur deduci, vestimentorum proprium, & verum usufructum esse: inquit enim Ulpianus, ita fructuarium uti debere, ne abutatur, id est, ne vestimenta consumat; quod propriè convenit vero, & proprio usufructui, cujus substantia salva, & integra conservari debet, per textum in princ. Institut. de usufructu. Idcirco, ut hanc difficultatem componat glossa in d. §. constituitur, verbo, vestimenta: constituit, quod vestimenta sunt in duplici differentia: Quædam sunt perpetua, & in his propriè cadit usufructus, per textum in dicto §. & si vestimentorum. Quædam sunt temporalia, quibus quotidie utimur, & in his non cadit usufructus propriè, sed impropriè, aut quasi usufructus; autoritate Senatusconsulti constituitur. Verum hæc interpretatio glossæ displicuit Fabro, Aretino, & Jafoni, & merito quidem, quoniam verbis prædictorum jurum non probatur, nec convenire potest textus in d. §. & si vestimentorum, ubi indistinctè denotat Ulpianus, vestimentorum proprium usufructum esse posse. Nec satisfaciunt rationes nonnullæ, quibus sententiam Glossæ conatur defendere Petrus Ricciardus ad d. §. constituitur, n. 12. versic. sed responderi potest, & n. 30. versic. mibi autem: adhuc enim remanet difficultas, & urgent nonnulla, quæ considerant Faber, Aretinus, & Jafon in d. §. constituitur. Glossa autem in d. §. & si vestimentorum, quam sequuntur Aretinus, & Faber in d. §. constituitur, aliter declarat, in vestimentis, inquam, usufructum constitui posse, intelligendo, quod eorum æstimatio fiat, & cautio præstetur, prout in d. §. constituitur; & sic in ipsis vestimentis usufructus constituitur, non simpliciter, sed secundum quid: quo pacto non obstant, imò concordant ea jura; sed Jafon in additionibus additionibus ad Porrium, in d. §. constituitur, concludenter damnat eam solutionem, propterea quod textus in dicto §. & si vestimentorum, expresse facit differentiam inter usufructum vestimenti, & quantitatis; & sic datur intelligi, quod ibi non debeat fieri æstimatio vestimentorum, ut usufructuarius de reddenda æstimatio cavere teneatur, quoniam alias differentia non rectè procederet, ut rectè animadvertit Ricciardus in d. §. constituitur, n. 12. ad finem.

De Usufructu.

Cap. LII.

- 4 Unde ipse Jafon loco supra relato, existimat verum intellectum ejus textus in eo consistere, quod sit differentia inter usufructum vestimenti, & quantitatis, quia in usufructu quantitatis, transit dominium in usufructuarium, ut dicit Justinianus in dicto §. constituitur: secus tamen est in usufructu vestimenti, quando non est relictus, ut quantitas, quia non transit in usufructuarium, sed remanet penes concedentem, vel ejus hæredem. Et Jafonis rationem videtur probare Vincentius Carocius de locato & conducto, tertio gradu personarum, quest. 14. de usufructu, n. 4. Sed quamvis prædicta doctrina in se verissima sit, non tamen tollit illius textus difficultatem, quia in d. §. constituitur, dicit expresse Justinianus, quod in vestimentis non potest propriè constitui usufructus: contrarium tamen indicat Ulpianus in d. §. & si vestimentorum.
- 5 Omisiss ergo superioribus, & his quæ novissime adducit Petrus Ricciardus ubi supra: Dicendum est, negari non posse, quin cum usufructus simpliciter constituitur in vestimentis, propriè & verè usufructus esse non possit, sed impropriè aut quasi usufructus constituitur, juxta textum in d. §. constituitur, ubi rectè enumerat Justinianus vestimenta inter alias res, quæ usu consumuntur, quoniam implicat contradictionem, uti & frui eisdem, & salvam esse substantiam: quod esset necessarium, si diceremus, verum usufructum dari in illis. Cæterum in d. §. & si vestimentorum, ex voluntate testatoris aliter statuitur, & jus ordinarium alteratur: Etenim verò testator ipse qui vestimentorum usufructum relictus, non quasi usufructum quantitatis, vel eo animo legavit, ut vestimentorum dominium in usufructuarium transfret, sicut regulariter transfere solet remedio cautionis introducto in aliis rebus, quæ potius in quantitate quam in corpore consistunt, ut circa cautionem in his rebus præstandam alio cap. supra, hoc eodem lib. latius explicavi: ideo fructuarius ita vestimenta uti debet, ne abutatur, quia finito usufructu reddi debent, eundem usum usufructus non sicut quantitatis, id est, prout aliarum rerum, quæ usu consumuntur, relictus fuerit, sed potius sicut corporis, vel species: quod eleganter significavit Ulpianus in illis verbis. Et si vestimentorum usufructus legatus sit, non sicut quantitatis usufructus legatur.
- 6 Quod atinet verò ad jus locandi, an scilicet usufructuarius vestimentorum, locare possit illa? distinguit Ulpian. in dict. §. & si vestimentorum: quod vestes funebres, scenicæ, & similes locari possint, alia verò vestes quotidianæ, & similes locari non possint: & vide Vincentium Carocium de locato & conducto, tertio gradu personarum, quest. 14. de usufructu, folio mibi 80.

CAPUT LII.

Usufructus, & quælibet alia personalis, vel realis servitus, utrum dicatur esse in bonis nostris, vel extra bona? ubi communis Scribentium sententia concludentibus rationibus confutatur. Legis 1. ff. de usufructu legato, vulgarissima contrarietas proponitur: quorundam intellectus damnantur, & Bartoli interpretatio contra Recentiores probatur.

SUMMARIUM.

- 1 Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cujusque patrimonio esse constaret, usufructus legari, & constitui possent.
- 2 Legis primæ ff. de usufructu legato, vulgarissima contrarietas proponitur.
- 3 Et multorum intellectus congeruntur remissivè.
- 4 Glossa interpretationem in proposita difficultate rectè improbatam per Bartolum.
- 5 Antonii Ursili sententia in hac materia noviter relata,

Confutata per Authorem.

- 6 Bartoli intellectus in præfata difficultate contra Recentiores receptus.
- 7 Usufructus, & quælibet alia personalis, vel realis servitus, utrum dicatur esse in bonis nostris, vel extra bona? & numeris seq.
- 8 Doctores communiter lapsos fuisse, ex d. l. 1. ff. de usufructu legato, deducentes generaliter, usufructum, ac alias servitutes, nec esse ex bonis, nec extra bona.
- 9 Usufructus, & quælibet alia servitus dicitur esse in bonis nostris, contra Communem.
- 10 Usufructus, appellatione immobilium continetur.
- 11 Bonorum appellatione in omni materia indifferenter servitutes, actiones, & jura continentur.

DEinde, & ulterius, inquit Justinianus in dict. §. constituitur, Institut. de usufructu. Quod & in cæteris rebus usufructus constitui possit: & sic generaliter probat, omnium rerum usufructum consistere posse, quia Senatus censuit, ut omnium rerum, quas in cujusque patrimonio, & bonis esse constaret, usufructus legari, & constitui posset, ut scribit Ulpianus lib. 28. ad Sabinum, relatus in l. 1. ff. de usufructu earum rerum quæ usu consumuntur, & latius declarat Cujacius recitationum solennium in libros digestorum, ad l. 1. ferè per totum, ff. de usufructu legato, Franciscus Hotmannus ad titulum ff. de usufructu earum rerum, fol. mibi 116.

Sed contrarium fortiter urget text. valde vulgatus, sed difficillimus, in l. 1. ff. de usufructu legato. quo loco, via, itineris, actus, & aquæductus usufructum legari non posse Paulus Jureconsultus respondet, & in hunc modum scribit: Nec usus, nec usufructus itineris, actus, via, aquæductus legari potest: quia servitus servitutis esse non potest, nec erit utile ex Senatusconsulto, quo cavetur, ut omnium quæ in bonis sunt usufructus legari possit: quia id neque ex bonis, neque extra bona sit, sed incerti actio erit cum hæredes; ut legatario, quandiu vixerit, eundi, agendi, ducenti facultatem præstet. Pro hujus difficultatis explanatione animadvertendum est, majorem difficultatem consistere in explicatione rationis ibidem traditæ à Jureconsulto Paulo, qui sentiens prædictam dubitandi rationem, cum Senatusconsulto inductum fuerit, ut omnium, quæ in bonis sunt, usufructus legari possit, quare via, itineris, actus, & aquæductus usufructus legari non potest, respondit legatum servitutis defendi non posse, etiam ex Senatusconsulto, quia servitus neque ex bonis fit, neque extra bona. Quæ ratio periclitari videtur ex eo, quod imò usufructus, & servitutes aliæ in bonis esse videantur; rem enim in bonis habere dicimus, quoties possidentes exceptionem, vel amittentes ad recuperandum actionem habemus, l. rem in bonis, ff. de acquirendo rerum dominio. Sed prædicta remedia habent servitutem competunt, l. 2. ff. si servitus vendicetur, §. æque si agat, Institut. de actionibus: ergo servitus in bonis dicitur esse. Ideo pro solutione hujus difficultatis torqueri solent Scribentes in multis locis, & varios intellectus cumularunt Aretinus n. 3. Minsingerus, Budeus, & Monticulus in principio, Institut. de rerum divisione. Castrensis in l. servitutes, 14. n. 5. ff. de servitutibus. Arias Pinellus, qui quorundam interpretationes improbat, tertia parte l. 1. C. de bonis maternis, n. 6. & sequentibus. Connanus commentariorum juris civilis lib. 3. cap. 2. n. 20. fol. 159. Rebuffus in l. unica, n. 333. C. de sententiis quæ pro eo, & in l. 5. colum. ultim. ff. de verborum obligat. Fornerius lib. 3. selectionum, cap. 14. Franciscus Hotmannus observationum lib. 6. cap. 35. fol. 202. & ad titulum ff. de usufructu, n. 6. fol. mibi 108. Antonius de Leon. Canonicus Segovienfis in l. 1. n. 3. ff. de servitutibus. Joannes Garzia de expensis & meliorat. cap. 10. n. 11. D. Spino in specul. gloss. 13. de legato usufructus, num. 24. & novissime hos non referens Petr. Ricciard. ad rubricam, Institutionum, de usufructu, n. 99. & 100. ubi novam Pinelli interpretationem rectè convicit; Lortotum verò, Longovalium, & alios confutavit.

B b 3

scienfque